

نقش حمايت اجتماعي، کمال‌گرایی و هوش معنوی در سازگاری روان‌شناختی محصلان پوهنتون بامیان؛ میانجی تاب‌آوری

پوهنمل دوکتور محمدحسن یوسفی^۱، پوهنوال محمدالله معتمد^۲، پوهنمل شریف فرین^۳

^{۱،۲،۳}دپارتمنت روان‌شناسی، پوهنځی تعلیم و تربیه، پوهنتون بامیان، بامیان، افغانستان

ایمیل: Hassan_yusufi@yahoo.com

چکیده

هدف از انجام تحقیق حاضر تشخیص نقش حمايت اجتماعي، کمال‌گرایی و هوش معنوی در سازگاری روان‌شناختی محصلان پوهنتون بامیان با میانجی‌گری تاب‌آوری است. روش این تحقیق به لحاظ هدف کاربردی، به لحاظ نوع گردآوری داده‌ها، پیمایشی و به لحاظ نوع روش تحقیق، توصیفی می‌باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر را همه‌ی محصلان پوهنتون تشکیل داده که نمونه آماری ۲۶۸ نفری به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای از میان ایشان انتخاب شد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها نیز پرسش‌نامه استاندارد حمايت اجتماعي واکس و همکاران (۱۹۸۶)، پرسش‌نامه استاندارد کمال‌گرایی هیل (۲۰۰۴)، پرسش‌نامه استاندارد هوش معنوی کینگ (۲۰۱۴)، پرسش‌نامه سازگاری روان‌شناختی وینبرگر (۱۹۷۱) و پرسش‌نامه استاندارد تاب‌آوری کانر و دیویدسون (۲۰۰۳) بود. روش‌های آماری توصیفی و استنباطی ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون و تحلیل مسیر فرضیات تحقیق از طریق تجزیه و تحلیل آماری مورد آزمون قرار گرفت. در نهایت چنین نتیجه‌گیری شد که: حمايت اجتماعي، کمال‌گرایی و هوش معنوی در سازگاری روان‌شناختی محصلان پوهنتون بامیان با میانجی‌گری تاب‌آوری نقش بسزایی دارند.

اصطلاحات کلیدی: حمايت اجتماعي؛ سازگاری روان‌شناختی؛ کمال‌گرایی؛ محصلان؛ هوش معنوی

The Role of Social Support, Adaptive Perfectionism, and Spiritual Intelligence in the Psychological Adjustment of Students at Bamyān University: The Mediating Role of Resilience

Sr. Teaching Asst. Mohammad Hassan Yusufi¹, Associate Prof. Mohammadullah Motamed², Sr. Teaching Asst. Sharif Farin³

^{1,2,3}Department of Psychology, Faculty of Education, Bamyān University, Bamyān, Afghanistan
Email: Hassan_yusufi@yahoo.com

Abstract

This research aims to determine the role of social support, adaptive perfectionism, and spiritual intelligence in the psychological adjustment of students at Bamyān University, with the mediating role of resilience. The research method is applied in terms of the goal, survey-based in data collection, and descriptive in the research methodology. The statistical population of this study consists of all students studying at Bamyān University, with a statistical sample of 268 selected using a multi-stage cluster random sampling method. The research tools included the standard Social Support Questionnaire by Wax et al. (1986), the standard Adaptive Perfectionism Questionnaire by Hill (2004), the standard King's Spiritual Intelligence Questionnaire (2014), the Weinberger Psychological Adjustment Questionnaire (1971), and the standard Resilience Questionnaire by Connor and Davidson (2003). Descriptive and inferential statistical methods, such as Pearson's correlation coefficient, regression, and path analysis, were used to test the research hypotheses. Finally, it was concluded that social support, adaptive perfectionism, and spiritual intelligence play a significant role in the psychological adjustment of students at Bamyān University, with the mediating role of resilience.

Keywords: Perfectionism; Psychological Adjustment; Social Support; Spiritual Intelligence; Students

مقدمه

سازگاری روان‌شناختی با موقعیت‌های زندگی تحصیلی، از اهداف ضمنی نظام‌های تعلیم و تربیت می‌باشد. در این موقعیت‌ها فراگیران با چالش‌ها و تغییرات متنوعی روبرو می‌شوند و حل این چالش‌ها و کنار آمدن با این تغییرات، به ظرفیت‌ها و شایستگی‌های رفتاری، شناختی و عاطفی فراگیران وابسته است (سوداگر، ۱۳۹۶). در دهه‌های اخیر، عوامل تأثیرگذار بر سازگاری روان‌شناختی محصلان مورد توجه نظریه‌پردازان، محققان و مشاوران آموزشی واقع شده است. به نحوی که مدل‌های نظری متنوعی برای تبیین آن ارائه و راهکارهای عملی نیز عرضه شده است. در برخی مدل‌ها بر نقش عوامل شناختی و عاطفی بیش از سایر عوامل تأکید شده است. در حالی که در مدل‌های دیگر بر نقش سیستم‌های ادراکی و شناختی تأکید بیشتری شده و از سویی؛ پاره‌ای از مدل‌ها بر نقش سبک‌های پردازش اطلاعات تأکید نموده و این سبک‌ها را به عنوان عامل میانجی بین سازگاری روان‌شناختی و عوامل شناختی تلقی نموده‌اند. براساس پیش‌بینی‌های به عمل آمده، سازگاری روان‌شناختی فراگیران با موقعیت‌های آموزش‌گاهی، از عوامل فردی و محیطی متعددی تأثیر می‌پذیرد (آتش پور، ۱۳۹۶). با این حال در سال‌های اخیر بر نقش عواملی چون؛ حمایت اجتماعی، کمال‌گرایی، هوش معنوی و تاب‌آوری بر سازگاری روان‌شناختی محصلان تأکید ویژه صورت گرفته است. بدیهی است با توجه به مطالب ارائه شده، متغیرهایی چون حمایت اجتماعی، کمال‌گرایی، هوش معنوی و تاب‌آوری در سازگاری روان‌شناختی محصلان مؤثر خواهد بود.

بیان مسأله

منظور از سازگاری، انطباق متوالی با تغییرات و ایجاد ارتباط بین خود و محیط به نحوی است که حداکثر خویشتن‌سازی را همراه با رفاه اجتماعی، و رعایت حقایق خارجی امکان‌پذیر می‌سازد، بدین ترتیب سازگاری به معنی هم‌رنگ شدن با جماعت نیست (کیبید و همکاران^{۳۹}، ۲۰۲۱). سازگاری یعنی شناخت این حقیقت که هر فرد باید اهداف خود را با توجه به چارچوب‌های فرهنگی، اجتماعی تعقیب نماید. وقتی می‌گوییم فردی سازگار است، منظور این است که پاسخ‌های او را در تعامل با محیطش قادر می‌کند آموخته باشد تا در نتیجه به طریق قابل قبول اعضای جامعه خود رفتار کند تا احتیاجاتی در او ارضا شوند (بخشی‌پور، قاسمی، ۱۳۹۹). ناسازگاری می‌تواند جزئی یا کلی باشد. ناسازگاری جزئی مربوط به برخی از جنبه‌های شخصیت و رفتار فرد است. ولی ناسازگاری کلی مجموعه، فرایندهای اجتماعی شدن فرد را به مخاطره می‌اندازد. پس می‌بایست ناسازگاری به معنای خاص را از

³⁹. Kebede, G., Tafese, T., Abda, E. M., Kamaraj

ناسازگاري به علت عدم استعداد برای نگهداری یک موقعیت سازش یافته متمایز دانست (عسکری و همکاران، ۱۳۹۴). در سازگاري با محیط درونی، هدف این است که تنش‌هایی که سلامت و تعادل فرد را مورد تهدید قرار می‌دهد، کاهش یابد. اما برای کاهش این تنش‌ها برآوردن توقعات محیط بیرونی کافی نیست. ممکن است رفتار یک فرد منحرف با واقعیت درونی خود سازگاري یافته باشد، بدون این که با واقعیت اجتماعی سازگار باشد. پس یک تعامل پویا میان این دو واقعیت وجود دارد، سازگاري بیرونی در واقع مستلزم درجه‌ای سازش با واقعیت درونی است (کندراتیو^{۴۰} و همکاران، ۲۰۲۰). از جمله مهم‌ترین عواملی که در تأمین سازگاري روان‌شناختی محصلان می‌تواند تأثیر به‌سزایی داشته باشد، مفهوم حمایت اجتماعی ادراک‌شده است (صادفی و محمدی، ۱۳۹۴). حمایت اجتماعی به‌عنوان احساس ذهنی در مورد تعلق، پذیرش و کمک در شرایط نیاز تعریف شده است. درک حمایت اجتماعی می‌تواند از بروز عوارض نامطلوب روان‌شناختی در افراد، جلوگیری نماید و میزان مراقبت از خود را افزایش داده و تأثیر مثبت بر وضعیت جسمانی، روانی و اجتماعی فرد گذارد (مینستا^{۴۱} و همکاران، ۲۰۲۲؛ میشر^{۴۲}، ۲۰۲۰؛ هاگیوارا^{۴۳} و همکاران، ۲۰۲۱؛ جکسون^{۴۴} و همکاران، ۲۰۱۹). حمایت اجتماعی به‌عنوان نیرومندترین عامل مقابله‌ای برای رویارویی موفقیت‌آمیز و آسان در زمان درگیری افراد با ناسازگاري روان‌شناختی تحمل مشکلات را در این افراد تسهیل می‌کند (شیخ‌الاسلامی و همکاران، ۱۳۹۴).

محققین که به دنبال بررسی عوامل مرتبط با سازگاري روان‌شناختی محصلان بوده‌اند، به طیف وسیعی از متغیرها، در این خصوص دست یافتند. از جمله این متغیرها کمال‌گرایی است که به‌عنوان یک متغیر شخصیتی و سازمان رفتار به در نظر گرفتن استانداردهای عملکردی غیرواقعی برای خویش و تلاش‌های بی‌وقفه برای کامل شدن اشاره دارد (تان^{۴۵}، ۲۰۲۲). محققان معتقدند که کمال‌گرایی را می‌توان به دو نوع تقسیم کرد: کمال‌گرایی مثبت و کمال‌گرایی منفی. افراد با کمال‌گرایی منفی مرتکب اشتباهات اساسی منفی می‌شوند و دارای سطوح بالایی از خود تردیدی و خود انتقادی هستند. این عوامل بالطبع پیش‌بینی‌کننده پیامدهای روان‌شناختی مشکل‌زا نظیر اضطراب، افسردگی، فقدان عزت‌نفس و شرم درونی است. در مقابل کمال‌گرایی مثبت همبستگی معناداری با معیارهای شخصی بالا، عملکرد

40. Kondratiev

41. Manitsa, I.

42. Mishra

43. Hagiwara

44. Jackson

45. Tan, J. S. T.

مطلوب و سازگاری روان‌شناختی مثبت دارد (شریفی ریگی و همکاران، ۱۳۹۷). تحقق‌ها نشان‌گر شیوع بیشتر کمال‌گرایی در محصلان نسبت به افراد غیر محصل هستند و نقش کمال‌گرایی را بر بیشتر جنبه‌های زندگی افراد همچون بعد روانی و تحصیلی‌شان نشان داده‌اند (عماد، آتش‌پور، ذاکرفرد، ۱۳۹۶).

تاب‌آوری بنا به تعریف متخصصان شامل مفهوم انعطاف‌پذیری، بهبود و بازگشت به حالت اولیه پس از رویارویی با شرایط ناگوار است. منظور از شرایط ناگوار صرفاً بلایای طبیعی یا انسان‌ساخت نیست؛ بلکه شرایط ناگوار در دیگر موقعیت‌های زندگی نظیر مرگ، بیماری، طلاق، سوء‌مصرف مواد، یا تغییر در موقعیت شغلی و آموزشی نیز موردنظر است (چن و همکاران، ۲۰۲۰). تاب‌آوری از جمله ویژگی‌های شخصیتی است که در ارتباط نزدیک با سلامت روان و ارتقای کیفیت زندگی می‌باشد. تاب‌آوری را فرایند غلبه بر اثرات منفی مواجهه با خطر، تطابق موفقیت‌آمیز با تجارب آسیب‌زا و دوری از اثرات منفی در ارتباط با خطرات می‌دانند. تاب‌آوری در شرایط تنش‌زا می‌تواند موجب کاهش استرس و ناتوانی گردد (شارپ، ونگ و ولف^{۴۶}، ۲۰۲۲). در حقیقت تاب‌آوری اطمینان فرد به توانایی‌های خود جهت غلبه بر استرس و توان مقابله با آن، داشتن عزت‌نفس و نیز ثبات عاطفی تعریف کرده‌اند. تعبیر کانر و دیویدسون از تاب‌آوری، توانمندی فرد در برقراری تعادل زیستی- روانی در شرایط خطرناک می‌باشد. اما در حقیقت تعریف واحدی برای تاب‌آوری وجود ندارد؛ اما به‌طور خلاصه می‌توان گفت منظور از تاب‌آوری مجموعه‌ای از ویژگی‌ها است که آسیب‌پذیری فرد در مقابل مخاطره‌ها را کم می‌کند. مفهوم منبع کنترل به توانایی انسان در کنترل شرایط و رویدادهای محیطی اشاره دارد. براین اساس افراد در دو دسته جای می‌گیرند. دسته اول افرادی که دارای کنترل درونی هستند یعنی مسلط بر احساسات، رفتار و شرایط زندگی خود، فعال در ایجاد تغییر و اصلاح زندگی خود، و نیز جستجوی علل شکست‌ها و موفقیت‌ها در عوامل درونی خود. دسته دوم افرادی هستند که منبع کنترل آن‌ها بیرونی است. این دسته خود را غالب بر وقایع زندگی خود نمی‌دانند و حوادث زندگی را ناشی از شانس، سرنوشت و قدرت دیگران می‌دانند. اعتماد به نفس این افراد کمتر بوده و متکی بر توانمندی‌ها و تلاش‌های خود نیستند (فرید، کارمالی و ایروین، ۲۰۲۲). باتوجه به آن چه مطرح شد، در مورد نقش حمایت اجتماعی، کمال‌گرایی و هوش معنوی و سازگاری روان‌شناختی در محصلان پوهنتون بامیان تاحال تحقیقی صورت نگرفته است. بنابراین، مسئله اصلی این است آیا تاب‌آوری می‌تواند در رابطه بین حمایت اجتماعی، کمال‌گرایی و هوش معنوی و سازگاری روان‌شناختی محصلان پوهنتون بامیان نقش مؤثر ایفا کند؟

⁴⁶. Scharp, K. M., Wang, T. R., & Wolfe, B. H.

ضرورت و اهمیت تحقیق

هر انسانی دارای ویژگی‌های شخصیتی و الگوهای رفتاری گوناگونی است. یکی از این ویژگی‌ها که نقش عمده‌ای در بقای انسان و سلامت روانی او دارد، سازگاری است. در روان‌شناسی، سازگاری فرآیندی کم‌وبیش آگاهانه فرض می‌شود که بر پایه آن فرد با محیط اجتماعی، طبیعی یا فرهنگی انطباق می‌یابد. این انطباق مستلزم آن است که فرد خود را تغییر داده یا این‌که فعالانه تغییراتی در محیط ایجاد نماید و در نتیجه هماهنگی لازم بین فرد و محیط ایجاد شود. انسان با کمک این توانایی است که می‌تواند با شرایط متغیر محیطی و درونی خود کنار بیاید و موجودیت و سلامت روانی خود را حفظ کند. منظور از سازگاری، انطباق متوالی با تغییرات و ایجاد ارتباط بین فرد و محیط به نحوی است که حداکثر خویشتن‌سازی را همراه با رفاه اجتماعی ضمن رعایت حقایق خارجی امکان‌پذیر سازد. به این ترتیب سازگاری به معنی هم‌رنگ شدن با جماعت نیست. سازگاری به معنی شناخت این حقیقت است که هر فرد باید اهداف خود را با توجه به چارچوب‌های اجتماعی و فرهنگی تعقیب نماید. سازگاری امری نسبی است و انسان‌ها با درجات مختلف به سازگاری دست می‌یابند (فروغی پردنجانی، شریفی، ۱۳۹۹). در تحقیق‌های گوناگون به بررسی متغیرهای تحقیق مانند؛ حمایت اجتماعی، کمال‌گرایی و هوش معنوی و سازگاری روان‌شناختی و تاب‌آوری در محصلان پرداخته شده است؛ اما در هیچ‌کدام از تحقیق‌های مورد تحلیل به بررسی تأثیر متغیر تاب‌آوری به‌عنوان متغیر میانجی و تأثیر آن بر دیگر متغیرها اشاره نشده و در کمتر تحقیقی همه‌ی متغیرهای مذکور باهم مورد بررسی قرار گرفته‌اند. لذا ضرورت دارد، این تحقیق صورت بگیرد تا مشخص شود با توجه به میانجی‌گری تاب‌آوری، حمایت اجتماعی و کمال‌گرایی و هوش معنوی بر سازگاری روان‌شناختی محصلان تأثیر دارد. بناءً یافته این تحقیق مسئولان پوهنتون را در شکل‌دهی پالیسی کمک می‌نماید، هم‌چنان استادان را در نحوه شناخت محصلان و سازگاری روان‌شناختی یاری می‌رساند و محصلان را در امر پیش‌برد امور تحصیل و سازگاری با محیط آموزشی کمک می‌نمایند.

پیشینه تحقیق

در نتیجه جستجو و بررسی‌های انجام شده تاکنون تحقیق با متغیرهای این تحقیق در پوهنتون بامیان صورت نه‌گرفته است.

سلطانی اصل هریس و همکاران (۱۳۹۹)، در تحقیقی با عنوان "نقش میانجی حمایت اجتماعی ادراک‌شده و منبع کنترل در رابطه بین سطح تحصیلات و سازگاری روان‌شناختی مادران کودکان مبتلا به سرطان" پرداختند. جامعه آماری را ۲۲۰ نفر از مادران کودکان مبتلا به سرطان که به کلینیک‌های

متخصصان اطفال شهر مشهد مراجعه کرده بودن مشخص گردید. نتایج نشان داد که افزایش تحصیلات با وساطت حمایت اجتماعی ادراک شده باعث افزایش سازگاری روان‌شناختی می‌شود و هم‌چنین شاهد فزونی کنترل درونی و تقلیل کنترل بیرونی می‌شود

شریفی ریگی، و همکاران (۱۳۹۷)، در تحقیق با عنوان "نقش بلوغ عاطفی، خود تاب‌آوری و هوش معنوی در پیش‌بینی سازگاری با پوهنتون با کنترل انعطاف‌پذیری شناختی در محصلان پسر" پرداختند. جامعه آماری ۲۷۷ محصلان پسر پوهنتون شهید چمران اهواز در سال تحصیلی ۱۳۹۵_۱۳۹۶ مشخص گردیده. نتایج نشان دادن نقش مهم بلوغ عاطفی هوش معنوی در پیش‌بینی سازگاری با پوهنتون داشتند. بین همه متغیرهای پیش‌بینی و متغیر ملاک همبستگی معنی‌داری وجود دارد.

عماد، آتش‌خور و همکاران (۱۳۹۶)، در تحقیق خود با عنوان "کمال‌گرایی و بهزیستی روان‌شناختی در محصلان: نقش تعدیل‌کنندگی جنسیت" پرداختند. جامعه آماری ۳۴۱ نفر از محصلان دختر و پسر پوهنتون صنعتی سیرجان مشغول به تحصیل ۹۴-۹۵ مشخص گردیده. نتایج نشان داده تحقیق بین بعد منفی کمال‌گرایی با بهزیستی روان‌شناختی همبستگی منفی و معنادار و بین بعد مثبت کمال‌گرایی با بهزیستی روان‌شناختی همبستگی مثبت و معناداری را در بین دو گروه نشان داد. علیرغم همبستگی منفی و معنادار سازه کلی کمال‌گرایی با بهزیستی روان‌شناختی در دختران همبستگی منفی این دو متغیر در پسران معنادار نبود. نتایج حاصل از برنامه الحاقی پردازش‌گر هاپس در تحلیل رگرسیون نشان داد پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی براساس کمال‌گرایی منفی و هم‌چنین کمال‌گرایی مثبت در محصلان دختر و پسر تفاوت معناداری نداشت، درحالی‌که نقش تعدیلی جنسیت در رابطه نمره کلی کمال‌گرایی با بهزیستی روان‌شناختی محصلان معنادار بود ($P < 0.05$) (از آن‌جا که در افراد کمال‌گرا ارزیابی‌های خود انتقادگر شدید و نگرانی افراطی ناشی از ترس از شکست می‌تواند مانعی جدی، در دست‌یابی شخص به بهزیستی روان‌شناختی محسوب گردد؛ لذا تفاوت‌های جنسیتی در رابطه کمال‌گرایی با بهزیستی روان‌شناختی نتیجه‌ای دور از انتظار نیست.

شیخ‌الاسلامی، صادقی و محمدی (۱۳۹۴)، در تحقیق خود با عنوان "رابطه تاب‌آوری و حمایت اجتماعی ادراک شده با سازگاری مادران دارای فرزند کم‌توان ذهنی" پرداختند. جامعه آماری ۱۵۰ نفر تمامی مادران دارای فرزند کم‌توان ذهنی شهر رشت مشخص یافته‌ها نشان داد که بین تاب‌آوری و حمایت اجتماعی ادراک شده با سازگاری مادران دارای فرزند کم‌توان ذهنی همبستگی مثبت معناداری وجود دارد. هم‌چنین، نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که ۲۴ درصد از کل واریانس سازگاری مادران دارای فرزند کم‌توان ذهنی به‌وسیله متغیرهای تاب‌آوری و حمایت اجتماعی ادراک شده پیش‌بینی

می شود و حمایت اجتماعی ادراک شده نسبت به تاب‌آوری، سهم بیشتری در پیش‌بینی سازگاری مادران دارای فرزند کم‌توان ذهنی داشت. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که نداشتن تاب‌آوری و عدم حمایت‌های اجتماعی ادراک شده از عوامل مهم در بروز ناسازگاری مادران دارای فرزند کم‌توان ذهنی است.

عسکری، حیدری (۱۳۹۴)، در تحقیق خود با عنوان "رابطه هوش معنوی و جهت‌گیری مذهبی با بهزیستی روان‌شناختی و اضطراب وجودی در محصلان" پرداختند جامعه آماری ۳۸۰ نفر از محصلان پوهنتون آزاد اسلامی واحد اهواز مشخص گردیده نتایج نشان داد که از چهار پرسش‌نامه هوش معنوی، پرسش‌نامه نگرش مذهبی، پرسش‌نامه بهزیستی روان‌شناختی و پرسش‌نامه اضطراب وجودی استفاده گردید. این تحقیق از نوع همبستگی بود و برای تحلیل آماری داده‌ها از تحلیل کانونی استفاده شد. نتایج تحلیل داده‌های این تحقیق نشان داد که هر چهار نوع آزمون مربوط به تحلیل واریانس مربوط به تحلیل کانونی بین متغیرهای هوش معنوی و جهت‌گیری مذهبی با بهزیستی روان‌شناختی و اضطراب وجودی به جرأت می‌توان گفت بین متغیرهای مورد تحقیق در این فرضیه مطلقاً رابطه معنادار است. چن^{۴۷} و همکاران (۲۰۲۰)، در تحقیق خود با عنوان "سازگاری روان‌شناختی در طول شیوع جهانی کرونا: با نقش میانجی تاب‌آوری" چنین آورده‌اند که؛ در کوتاه‌مدت و بلندمدت برنامه مداخله‌ای در افزایش سطح سازگاری روان‌شناختی و الگوی اسنادی خوش‌بینانه و کاهش الگوی اسنادی بدبینانه محصلان مؤثر بوده است. نتیجه‌گیری: آموزش برنامه تاب‌آوری پنسیلوانیا را می‌توان مداخله مؤثر و کارآمدی در نظر گرفت که با تغییر الگوهای اسنادی بدکارکردی محصلان نقش چشم‌گیری در ارتقای سطح سازگاری روان‌شناختی آن‌ها ایفا می‌کند.

بندر و همکاران (۲۰۱۹) در تحقیق خود با عنوان "حمایت اجتماعی توان پیش‌بینی سازگاری روانی محصلان بین‌المللی را دارد: شواهدی از یک فرا تحلیل" چنین آورده‌اند که؛ حمایت اجتماعی یکی از قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های سازگاری روان‌شناختی می‌باشد، به‌صورتی که هر چه شبکه حمایت اجتماعی فرد بهتر و گسترده‌تر باشد، میزان سازگاری روان‌شناختی نیز بیشتر می‌باشد. حمایت اجتماعی با واکسینه کردن فرد علیه تجربه کردن فشارها قبل از این که رخ دهند، فشار روانی را کاهش می‌دهد. تاب‌آوری نیز به‌واسطه کاهش هیجان‌های منفی و افزایش سازگاری روان‌شناختی، رضایت بیشتر از زندگی را در پی دارد و به‌عنوان منبعی برای تسهیل غلبه بر مصائب، مشکلات، مقاومت در برابر استرس و از بین بردن اثرات روانی آن‌ها تعریف شده است. یافته‌های این تحقیق همگام با دیگر تحقیق‌ها

گویای این هستند که افراد دارای تاب‌آوری بالا، در شرایط استرس‌زا و موقعیت‌های ناگوار، سلامت روان‌شناختی خود را حفظ می‌نمایند و دارای سازگاری روان‌شناختی هستند. قربانی، واتسون، قریبی و چن (۲۰۱۸)، در تحقیقی با عنوان "الگوی معنویت دینی مسلمانان: تأثیر دین‌داری تجربی مسلمانان بر جهت‌گیری‌های دینی و سازگاری روانی مسلمانان ایرانی" چنین آورده‌اند که: تحقیقات قبلی نشان می‌دهد که معنویت بیان‌شده با عبارات خاص سنت ممکن است باعث آغاز تقویت و ادغام تعهدات دینی مسلمانان شود.

هدف تحقیق

تعیین تأثیر تاب‌آوری در رابطه بین حمایت اجتماعی، کمال‌گرایی و هوش معنوی بر سازگاری روان‌شناسی محصلان پوهنتون بامیان.

فرضیه اصلی تحقیق

تاب‌آوری نقش میانجی در رابطه بین حمایت اجتماعی، کمال‌گرایی و هوش معنوی بر سازگاری روان‌شناسی محصلان پوهنتون بامیان، مؤثر است.

فرضیه‌های فرعی تحقیق

بین حمایت اجتماعی و سازگاری روان‌شناسی محصلان پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد.

بین کمال‌گرایی و سازگاری روان‌شناسی محصلان پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. بین هوش معنوی و سازگاری روان‌شناسی محصلان پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. حمایت اجتماعی با واسطه تاب‌آوری رابطه غیرمستقیم با سازگاری روان‌شناسی محصلان پوهنتون بامیان دارد.

کمال‌گرایی با واسطه تاب‌آوری رابطه غیرمستقیم با سازگاری روان‌شناسی محصلان پوهنتون بامیان، دارد.

هوش معنوی با واسطه تاب‌آوری رابطه غیرمستقیم با سازگاری روان‌شناسی محصلان پوهنتون بامیان، دارد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر مطالعه‌ای توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه این تحقیق تمامی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان که تعداد آن براساس آمار ارائه‌شده از طرف معاونیت امور محصلان در سال تحصیلی ۱۴۰۲، (۳۴۸۹) نفر بود. برای تعیین حجم نمونه انتخاب‌گردیده از روش نمونه‌گیری

تصادفی طبقه‌ای استفاده گردید. در این نوع نمونه‌گیری حجم نمونه را نسبت هر طبقه در جامعه به شیوه تصادفی گزینش می‌کنند. بدین ترتیب از کل جامعه آماری شامل چهار پوهنځی پوهنتون بامیان، تعداد ۲۸۰ نفر گزینش گردید. برای تخصیص اندازه نمونه هر پوهنځی از روش تخصیص نسبی استفاده شد تا از هر پوهنځی، تعداد معادل نسبت آن پوهنځی در نمونه حضور داشته باشد. پس از کنترل، اعتبار اطلاعات پرسش‌نامه‌ای، ۱۲ نفر به واسطه مخدوش بودن، از تحلیل‌ها حذف شد. اندازه نمونه نهایی ۲۶۸ نفر برآورد شد. رضایت آگاهانه افراد آزمودنی برای شرکت در تحقیق، تحصیل در یکی از پوهنځی‌های پوهنتون بامیان از ملاک‌های ورود به تحقیق بودند و ناقص بودن پرسش‌نامه تکمیل شده، ملاک خروج از تحقیق بود. داده‌های به دست آمده به منظور ارزیابی و بررسی در دو سطح، توصیفی و استنباطی، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در سطح توصیفی، از روش‌های آماری شامل محاسبه میانگین و انحراف معیار در میان متغیرهای مورد بررسی استفاده شد. هم‌چنین، برای سطح استنباطی و بررسی روابط بین متغیرها، از ضریب همبستگی پیرسون بهره گرفته شد. به منظور تحلیل داده‌های تحقیق، از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۴ استفاده شده است.

پرسش‌نامه استاندارد حمایت اجتماعی واکس و همکاران (۱۹۸۱): پرسش‌نامه حمایت اجتماعی (SS-A) که توسط واکس، فیلیپس، هالی، تامپسون، ویلیامز و استوارت در سال ۱۹۸۶ تدوین شده است، مشهورترین ابزار در این زمینه است. این پرسش‌نامه بر پایه نظریه کوب درباره حمایت اجتماعی قرار دارد. کوب حمایت اجتماعی را به میزان برخورداری از محبت، مساعدت و توجه اعضای خانواده، دوستان و سایر افراد تعریف کرده است. پرسش‌نامه حمایت اجتماعی فیلیپس (SS-A) دارای ۲۳ سؤال است که با مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود. این پرسش‌نامه سه حیطه حمایت اجتماعی را می‌سنجد: ۱. حیطه حمایت خانواده؛ ۲. حیطه حمایت دوستان و ۳. حیطه حمایت سایرین. لازم به ذکر است که اعتبار کل پرسش‌نامه در تحقیق حاضر از طریق محاسبه آلفای کرونباخ $0/۸۸۵$ محاسبه گردید.

پرسش‌نامه استاندارد کمال‌گرایی هیل (۲۰۰۴): به منظور سنجش کمال‌گرایی، از پرسش‌نامه استاندارد کمال‌گرایی هیل و همکاران (۲۰۰۴)، استفاده شد. نسخه فارسی /دري پرسش‌نامه استاندارد کمال‌گرایی با ۵۸ عبارت و ۶ زیر مقیاس (انطباقی: هدف‌مندی - نظم و سازمان‌دهی - تلاش برای عالی بودن و غیر انطباقی: حساسیت بین فردی - استانداردهای بالا برای دیگران - ادراک فشار از سوی والدین) که توسط هومن و سمائی در سال (۱۳۸۹) در نمونه ایرانی اعتباریابی، رواسازی و هنجاریابی شد. آلفای کرونباخ گزارش شده بر روی دانش‌آموزان در شیراز $0/۸۳$ تا $0/۹۱$ به دست آمده است. در تهران نیز

توسط دکتر حسن پاشا (۱۳۹۰)، این عدد ۰/۹۲۹ محاسبه شد. اعتبار کل پرسش‌نامه در تحقیق حاضر از طریق محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۹۰۷ محاسبه گردید.

پرسش‌نامه استاندارد هوش معنوی کینگ (۲۰۱۴): پرسش‌نامه هوش معنوی کینگ دارای ۲۴ ماده است. نمره‌گذاری پرسش‌نامه هوش معنوی کینگ، براساس طیف لیکرت پنج‌گزینه‌ای می‌باشد. تفسیر پرسش‌نامه هوش معنوی کینگ بدین صورت است که هر چه فرد نمره بالاتری کسب نماید، دارای هوش معنوی بیشتری است. هدف پرسش‌نامه هوش معنوی کینگ، سنجش میزان هوش معنوی از ابعاد مختلف (تفکر وجودی انتقادی، تولید معنای شخصی، بسط حالت هشیاری، آگاهی متعالی) می‌باشد. لازم به ذکر است که اعتبار کل پرسش‌نامه در تحقیق حاضر از طریق محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۶۹۸ محاسبه گردید.

پرسش‌نامه‌ی سازگاری روان‌شناختی وینبرگر (۱۹۷۱): این پرسش‌نامه دارای ۸۴ آیتم و ده خرده‌مقیاس همراه با یک مقیاس اعتبار کوتاه می‌باشد. این پرسش‌نامه برای ارزیابی عملکردهای بلندمدت به‌جای علائم کوتاه‌مدت طراحی شده است، و برای ارزیابی هر دو جمعیت بالینی و غیر بالینی، دارای اعتبار می‌باشد. مقیاس حاضر برای اندازه‌گیری سه سازه‌ی مختلف مشتمل بر پریشانی، خودکنترلی و حالت‌های تدافعی مورد استفاده قرار می‌گیرد. سازه‌ی پریشانی (۲۹ آیتم) به چهار بعد اضطراب، افسردگی، عزت‌نفس پایین و سطح پایین بهزیستی، طبقه‌بندی شده است. مهار (۳۰ آیتم) دارای چهار بعد می‌باشد که عبارت‌اند از: سرکوب خشم و پرخاشگری، کنترل تکانه، در نظر گرفتن دیگران، و مسئولیت‌پذیری. حالت‌های تدافعی (۲۲ آیتم) نیز به دو بعد دفاع سرکوب‌گرانه و انکار پریشانی تقسیم می‌گردد. در این مقیاس همچنین ۳ آیتم نیز برای اعتبارسنجی پاسخ‌ها در نظر گرفته شده است. نمره‌ی بالا در این مقیاس نشانگر سطح بالای سرکوبگری هیجانی است (بائودیک^{۴۸} و همکاران، ۲۰۱۶). آلفای کرونباخ گزارش شده توسط وینبرگر برای سازه‌ی پریشانی ۰/۹۱، خودکنترلی ۰/۸۷، انکار پریشانی ۰/۷۵ و دفاع سرکوب‌گرانه ۰/۷۹ می‌باشد (وینبرگر، ۱۹۷۱). در تحقیق نیز که توسط توری و سالوی^{۴۹} (۱۹۹۴) جهت اعتبارسنجی پرسش‌نامه‌ها در زمینه‌ی سرکوبگری عاطفی صورت پذیرفت، نتایج بیانگر آن بود که از بین شش مقیاس مورد بررسی، پرسش‌نامه‌ی سازگاری وینبرگر، معتبرترین ابزار از نظر روان‌سنجی برای حالت سرکوبگری می‌باشد.

48. Baudic

49. Turvey and Salovey

پرسش نامه استاندارد تاب آوری کانر و دیویدسون (۲۰۰۳): این پرسش نامه توسط کانر- دیویدسون (۲۰۰۳) ارائه شده است. دارای ۲۵ سؤال بوده و هدف آن سنجش میزان تاب آوری براساس مؤلفه‌های شایستگی و استحکام شخصی (۲۴-۱۲-۱۱-۲۵-۱۰-۲۳-۱۷-۱۶)، اعتماد به غرایز شخصی (۲۰-۱۸-۱۵-۱۴-۱۹-۷-۶)، تحمل عواطف منفی (۱-۴-۵-۲-۸)، مهار (۲۲-۱۳-۲۱) و معنویت در افراد (۳-۹) مختلف است. طیف پاسخ‌گویی آن از نوع لیکرت می‌باشد. برای به دست آوردن امتیاز کلی پرسش نامه، مجموع امتیازات همه سؤالات را باهم جمع می‌شوند. این امتیاز دامنه‌ای از ۰ تا ۱۰۰ را خواهد داشت. هر چه این امتیاز بالاتر باشد، بیان‌گر میزان تاب آوری بیشتر فرد پاسخ‌دهنده خواهد بود و برعکس نقطه برش این پرسش نامه امتیاز ۵۰ می‌باشد. به عبارتی، نمره بالاتر از ۵۰ نشان‌گر افراد دارای تاب آوری خواهد بود و هر چه این امتیاز بالاتر از ۵۰ باشد، به همان میزان شدت تاب آوری فرد نیز بالاتر خواهد بود و برعکس. این پرسش نامه در مطالعات مختلفی در داخل کشور اعتباریابی شده است، از جمله می‌توان به تحقیق عباسی (۱۳۹۷) اشاره کرد. لازم به ذکر است که؛ اعتبار کل پرسش نامه در تحقیق حاضر از طریق محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۷۷۸ محاسبه گردید.

یافته‌های تحقیق

از ۲۶۸ نفر محصل مورد مطالعه تعداد ۲۴۱ نفر از افراد نمونه مجرد و ۲۷ نفر آن متأهل بودند. میانگین سن افراد مورد مطالعه ۲۳/۱۶ سال و در طیف ۱۹-۲۷ سال قرار داشت. ۶۳ نفر از محصلان مورد مطالعه در سال اول، ۱۰۸ نفر در سال دوم، ۷۳ نفر در سال سوم و ۲۴ نفر در سال چهارم تحصیل می‌کردند. رشته تحصیلی ۸۵ نفر تعلیم و تربیه، ۷۳ نفر علوم طبیعی، ۶۷ نفر علوم اجتماعی و ۴۳ نفر زراعت بود. جدول ۱: یافته‌های توصیفی مؤلفه‌های متغیرهای تحقیق

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	ضریب کلموگروف اسمیرنوف
حمایت اجتماعی	۷۹/۴۷	۲/۴۶۸	۰/۱۴۷
سازگاری روان‌شناسی	۲۳۴/۵	۹/۳۰۹	۰/۲۰۰
تاب آوری	۷۹/۵	۳/۰۰۹	۰/۱۰۹
کمال‌گرایی	۶۵/۶۷	۲/۳۰۸	۰/۰۹۷
هوش معنوی	۶۶/۶۳	۲/۲۲۲	۰/۱۰۳

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد، میانگین انحراف معیار و ضریب کلموگروف اسمیرنوف برای متغیر حمایت اجتماعی به ترتیب (۷۹/۴۷، ۲/۴۶۸ و ۰/۱۴۷)، برای متغیر سازگاری روان‌شناسی به ترتیب (۲۳۴/۵،

۹/۳۰۹ و ۰/۲۰۰). برای متغیر تاب آوری به ترتیب (۷۹/۵، ۳/۰۰۹ و ۰/۱۰۹)، برای متغیر کمال‌گرایی (۶۵/۶۷، ۲/۳۰۸ و ۰/۰۹۷) و نهایتاً برای متغیر هوش معنوی (۶۶/۶۳، ۲/۲۲۲ و ۰/۱۰۳) می‌باشد.

تحلیل استنباطی داده‌ها

آزمون فرضیه فرعی اول: بین حمایت اجتماعی و سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد.

جدول ۲: ماتریس همبستگی پیرسون بین متغیرهای حمایت اجتماعی و سازگاری روان‌شناسی

سازگاری روان‌شناسی	حمایت اجتماعی
	۱
	۰/۸۷۹**
۱	(R ² =۰/۷۷)
	۰/۰۰۰

با توجه به نتایج حاصل از جدول ۲، بین حمایت اجتماعی و سازگاری روان‌شناسی در محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم (R=۰/۸۷۹) و معنادار (P≤۰/۰۰۱) وجود دارد. بین حمایت اجتماعی و سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. لازم به ذکر است تغییرات متغیر حمایت اجتماعی توان پیش‌بینی ۷۷ درصد از تغییرات سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان را دارا می‌باشد و بالعکس (R²=۰/۷۷).

آزمون فرضیه فرعی دوم: بین کمال‌گرایی و سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد.

جدول ۳: ماتریس همبستگی پیرسون بین متغیرهای کمال‌گرایی و سازگاری روان‌شناسی

سازگاری روان‌شناسی	کمال‌گرایی
	۱
	۰/۶۶۶**
۱	(R ² =۰/۴۴)
	۰/۰۰۰

با توجه به نتایج حاصل از جدول ۳، بین کمال‌گرایی و سازگاری روان‌شناسی در محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم ($R=0/666$) و معنادار ($P \leq 0/001$) وجود دارد. بین کمال‌گرایی و سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. لازم به ذکر است تغییرات متغیر کمال‌گرایی توان پیش‌بینی ۴۴ درصد از تغییرات سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان را دارا می‌باشد و بالعکس ($R^2=0/44$).

آزمون فرضیه فرعی سوم: بین هوش معنوی و سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد.

جدول ۴: ماتریس همبستگی پیرسون بین متغیرهای هوش معنوی و سازگاری روان‌شناسی

سازگاری روان‌شناسی	هوش معنوی
	۱
	هوش معنوی
	۰/۶۲۶**
۱	($R^2=0/39$)
	۰/۰۰۰
	سازگاری روان‌شناسی

با توجه به نتایج حاصل از جدول ۴، بین هوش معنوی و سازگاری روان‌شناسی در محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم ($R=0/626$) و معنادار ($P \leq 0/001$) وجود دارد. بین هوش معنوی و سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. لازم به ذکر است تغییرات متغیر هوش معنوی توان پیش‌بینی ۳۹ درصد از تغییرات سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان را دارا می‌باشد و بالعکس ($R^2=0/39$).

آزمون فرضیه فرعی چهارم: حمایت اجتماعی با واسطه تاب‌آوری رابطه غیرمستقیم با سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان دارد.

جدول ۵: ماتریس همبستگی، میانگین انحراف معیار و نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنف برای متغیرهای حمایت اجتماعی، سازگاری روان‌شناسی و تاب‌آوری

حمایت اجتماعی	سازگاری روان‌شناسی	تاب‌آوری
۱		
۰/۸۷۹**		
	۱	
($R^2=0/77$)		
۰/۰۰۰		
۰/۷۳۱**	۰/۷۹۷**	
($R^2=0/53$)	($R^2=0/63$)	۱
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	
۷۹/۴۷	۲۳۴/۵	۷۹/۵
میانگین		
۲/۴۶۸	۹/۳۰۹	۳/۰۰۹
انحراف معیار		
۰/۱۴۷	۰/۲۰۰	۰/۱۰۹
کولموگروف اسمیرنف		

با توجه به نتایج حاصل از جدول ۵، سازگاری روان‌شناسی و تاب‌آوری با یکدیگر رابطه مستقیم و معناداری ($P \leq 0/001$) داشته، همچنین سازگاری روان‌شناسی و حمایت اجتماعی با یکدیگر رابطه مستقیم و معناداری ($P \leq 0/001$) داشته است. این در حالی است که بین حمایت اجتماعی و تاب‌آوری نیز رابطه مستقیم و معناداری مشاهده شده است ($P \leq 0/001$).

جدول ۶: ضرایب مسیرهای کل، مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای حمایت اجتماعی، سازگاری روان‌شناسی و تاب‌آوری در مدل ساختاری

مسیرها	برآورد ضریب استاندارد	خطای معیار	برآورد ضریب استاندارد شده	مقدار بحرانی
اثر کل	سازگاری روان‌شناسی	۰/۳۸۵	۰/۱۱۲	۰/۰۰۰
اثر مستقیم	حمایت اجتماعی ← سازگاری روان‌شناسی	۰/۳۴۴	۰/۱۰۲	۰/۰۰۰
	حمایت اجتماعی ← سازگاری روان‌شناسی	۰/۳۹۴	۰/۱۱۱	۰/۰۰۰
اثر غیرمستقیم	حمایت اجتماعی ← میانجی‌گری تاب‌آوری	۰/۱۵۴	۰/۱۱۱	۰/۰۰۰

با توجه به یافته‌های جدول ۶، اثر کل حمایت اجتماعی بر متغیر سازگاری روان‌شناسی معنادار بود ($\beta = 0/439$ و $P \leq 0/001$). همچنین اثر مستقیم حمایت اجتماعی بر متغیر سازگاری روان‌شناسی معنادار به‌دست آمد ($\beta = 0/285$ و $P \leq 0/001$). از طرف دیگر براساس نتایج جدول مذکور، اثر غیرمستقیم حمایت اجتماعی با میانجی‌گری تاب‌آوری بر متغیر سازگاری روان‌شناسی، با استفاده از روش برآورد بوت استرپ، معنادار بود ($\beta = 0/154$ و $P \leq 0/001$).

جدول ۷: ماتریس همبستگی، میانگین، انحراف معیار و نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای متغیرهای حمایت اجتماعی، سازگاری روان‌شناسی و تاب‌آوری

کمال‌گرایی	سازگاری روان‌شناسی	تاب‌آوری
کمال‌گرایی	۱	۱
سازگاری روان‌شناسی	۰/۶۶۶** ($R^2 = 0/44$)	۰/۰۰۰
تاب‌آوری	۰/۶۹۵** ($R^2 = 0/48$)	۰/۷۹۷** ($R^2 = 0/63$)
میانگین	۶۵/۶۷	۲۳۴/۵
انحراف معیار	۲/۳۰۸	۹/۳۰۹
کولموگروف اسمیرنوف	۰/۰۹۷	۰/۱۰۹

با توجه به نتایج حاصل از جدول ۷، سازگاری روان‌شناسی و تاب‌آوری با یکدیگر رابطه مستقیم و معناداری ($P \leq 0/001$) داشته هم‌چنین سازگاری روان‌شناسی و کمال‌گرایی با یکدیگر رابطه مستقیم و معناداری ($P \leq 0/001$) داشته است. این درحالی است که بین کمال‌گرایی و تاب‌آوری نیز رابطه مستقیم و معناداری مشاهده شد ($P \leq 0/001$).

جدول ۸: ضرایب مسیرهای کل، مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای کمال‌گرایی، سازگاری روان‌شناسی و تاب‌آوری در مدل ساختاری

مسیرها	برآورد ضریب استاندارد	خطای معیار	برآورد ضریب استاندارد	مقدار بحرانی
اثر کل کمال‌گرایی ← سازگاری روان‌شناسی	۰/۳۶۵	۰/۱۰۶	۰/۵۳۹	۰/۰۰۰
اثر مستقیم کمال‌گرایی ← سازگاری روان‌شناسی	۰/۳۱۴	۰/۱۱۵	۰/۳۷۵	۰/۰۰۰
اثر غیرمستقیم کمال‌گرایی ← سازگاری روان‌شناسی با میانجی‌گری تاب‌آوری	۰/۳۷۴	۰/۱۲۱	۰/۱۶۴	۰/۰۰۰

با توجه به یافته‌های جدول ۸، اثر کل کمال‌گرایی بر متغیر سازگاری روان‌شناسی معنادار بود ($\beta = 0/539$) و هم‌چنین اثر مستقیم کمال‌گرایی بر متغیر سازگاری روان‌شناسی معنادار به‌دست آمد ($\beta = 0/375$) و از طرف دیگر براساس نتایج جدول مذکور، اثر غیرمستقیم کمال‌گرایی با میانجی‌گری تاب‌آوری بر متغیر سازگاری روان‌شناسی، با استفاده از روش برآورد بوت استرپ، معنادار بود ($\beta = 0/164$ و $P \leq 0/001$).
جدول ۹: ماتریس همبستگی، میانگین، انحراف معیار و نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنف برای متغیرهای حمایت اجتماعی، سازگاری روان‌شناسی و تاب‌آوری

هوش معنوی	سازگاری روان‌شناسی	تاب‌آوری
هوش معنوی	۱	
سازگاری روان‌شناسی	۰/۶۲۶** ($R^2 = 0/39$)	۱
تاب‌آوری	۰/۵۲۴** ($R^2 = 0/27$)	۰/۷۹۷** ($R^2 = 0/63$)
میانگین	۶۶/۶۳	۲۳۴/۵
انحراف معیار	۲/۲۲۲	۹/۳۰۹
کولموگروف اسمیرنف	۰/۱۰۳	۰/۱۰۹

باتوجه به نتایج حاصل از جدول ۹، سازگاری روان‌شناسی و تاب‌آوری با یکدیگر رابطه مستقیم و معناداری ($P \leq 0/001$) داشته هم‌چنین سازگاری روان‌شناسی و هوش معنوی با یکدیگر رابطه مستقیم و معناداری ($P \leq 0/001$) داشته است. این در حالی است که بین هوش معنوی و تاب‌آوری نیز رابطه مستقیم و معناداری مشاهده شد ($P \leq 0/001$).

جدول ۱۰: ضرایب مسیرهای کل، مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای هوش معنوی، سازگاری روان‌شناسی و تاب‌آوری در مدل ساختاری

مسیرها	ضریب استاندارد	خطای معیار	برآورد ضریب استاندارد شده	مقدار بحرانی
اثر کل هوش معنوی ← سازگاری روان‌شناسی	۰/۳۳۵	۰/۱۱۴	۰/۶۸۷	۰/۰۰۰
اثر مستقیم هوش معنوی ← سازگاری روان‌شناسی	۰/۳۱۲	۰/۱۱۶	۰/۴۰۹	۰/۰۰۰
اثر غیرمستقیم هوش معنوی ← تاب‌آوری	۰/۴۰۵	۰/۱۳۵	۰/۲۸۷	۰/۰۰۰

با توجه به یافته‌های جدول (۱۰)، اثر کل هوش معنوی بر متغیر سازگاری روان‌شناسی معنادار بود ($\beta = 0/687$) و ($P \leq 0/001$). هم‌چنین اثر مستقیم هوش معنوی بر متغیر سازگاری روان‌شناسی معنادار به‌دست آمد ($\beta = 0/409$) و ($P \leq 0/001$). از طرف دیگر بر اساس نتایج جدول مذکور، اثر غیرمستقیم هوش معنوی با میانجی‌گری تاب-آوری بر متغیر سازگاری روان‌شناسی، با استفاده از روش برآورد بوت استرپ، معنادار بود ($\beta = 0/287$) و ($P \leq 0/001$).

جدول ۱۱: نتایج همبستگی پیرسون بین متغیرهای تحقیق

تاب‌آوری	حمایت اجتماعی	کمال‌گرایی	هوش معنوی	سازگاری روان‌شناسی
1				
۰/۷۳۱**				
	1			
($R^2 = 0/53$)				
۰/۰۰۰				
۰/۷۹۵**	۰/۷۰۱**			
($R^2 = 0/48$)	($R^2 = 0/49$)			
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰			
۰/۵۲۴**	۰/۶۲۵**	۰/۵۰۵**		
($R^2 = 0.27$)	($R^2 = 0.40$)	($R^2 = 0.26$)		
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰		
۰/۷۹۷**	۰/۸۷۹**	۰/۶۶۶**	۰/۶۲۶**	
($R^2 = 0.63$)	($R^2 = 0.77$)	($R^2 = 0.44$)	($R^2 = 0.39$)	1
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	

نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون در جدول ۱۱ نشان می‌دهد بین متغیر حمایت اجتماعی و تاب‌آوری ($r = ۰/۷۳۱$ و $p < ۰/۰۱$) رابطه معنادار مثبت و بین کمال‌گرایی و تاب‌آوری ($r = ۰/۷۳۱$ و $p < ۰/۰۱$) رابطه معنادار مثبت وجود دارد. هم‌چنین بین متغیر هوش معنوی و تاب‌آوری ($r = ۰/۷۳۱$ و $p < ۰/۰۱$)، بین هوش معنوی حمایت اجتماعی ($r = ۰/۶۹۵$ و $p < ۰/۰۱$)، کمال‌گرایی و حمایت اجتماعی ($r = ۰/۷۰۱$ و $p < ۰/۰۱$) رابطه مثبت معنادار وجود دارد. هم‌چنین بین متغیر هوش معنوی و تاب‌آوری ($r = ۰/۵۲۴$ و $p < ۰/۰۱$)، بین هوش معنوی حمایت اجتماعی ($r = ۰/۶۲۵$ و $p < ۰/۰۱$) رابطه مثبت معنادار و بین هوش معنوی و کمال‌گرایی ($r = ۰/۵۰۵$ و $p < ۰/۰۱$) رابطه مثبت معنادار وجود دارد. هم‌چنین بین متغیر سازگاری روان‌شناسی و تاب‌آوری ($r = ۰/۷۹۷$ و $p < ۰/۰۱$) و بین متغیر سازگاری روان‌شناسی و حمایت اجتماعی ($r = ۰/۸۷۹$ و $p < ۰/۰۱$)، بین متغیر سازگاری روان‌شناسی و کمال‌گرایی ($r = ۰/۶۶۶$ و $p < ۰/۰۱$) و نهایتاً بین متغیرهای سازگاری روان‌شناسی و هوش معنوی ($r = ۰/۶۲۶$ و $p < ۰/۰۱$) رابطه مثبت معنادار وجود دارد.

جدول ۱۲: ضرایب رگرسیون برای پیش‌بینی سازگاری روان‌شناسی بر اساس تاب‌آوری، حمایت اجتماعی، کمال‌گرایی و هوش معنوی

مدل ۱	R	R2	R2 تعدیل شده	ضریب استاندارد (Beta)	T	P	شاخص‌های		دوربین واتسون
							هم‌خطی آماره	تورم واریانس	
مقدار ثابت (تاب‌آوری)	۰/۷۵۰	۰/۵۶۲	۰/۵۶۵	-	-	-	-	-	-
مقدار ثابت (حمایت اجتماعی)	۰/۸۰۵	۰/۶۵۰	۰/۶۵۸	-	-	-	-	-	-
مقدار ثابت (کمال‌گرایی)	۰/۶۹۸	۰/۴۸۷	۰/۵۰۳	-	-	-	-	-	-
مقدار ثابت (هوش معنوی)	۰/۶۸۰	۰/۴۶۲	۰/۴۷۸	-	-	-	-	-	۱/۳۹
تاب‌آوری	۰/۲۵۱	۰/۸۲۸	۰/۲۵۱	۰/۲۵۱	۱۰/۸۲۸	۰/۰۰۰	۰/۲۰۱	۴/۹۸۱	
حمایت اجتماعی	۰/۵۹۶	۱۲/۰۱۳	۰/۵۹۶	۰/۵۹۶	۱۲/۰۱۳	۰/۰۰۰	۰/۵۶۱	۱/۷۸۴	
کمال‌گرایی	۰/۰۹۶	۱/۹۴	۰/۰۹۶	۰/۰۹۶	۱/۹۴	۰/۰۵۳	۰/۴۰۷	۲/۴۵۴	
هوش معنوی	۰/۰۲۹	۰/۶۸۸	۰/۰۲۹	۰/۰۲۹	۰/۶۸۸	۰/۴۹۲	۰/۲۷۱	۳/۶۸۶	
سازگاری روان‌شناسی	۰/۰۲۷	۰/۳۴۵	۰/۰۲۷	۰/۰۲۷	۰/۳۴۵	۰/۷۳۰	۰/۱۹۹	۴/۴۰۲	

با توجه به نتایج جدول (۱۲) آماره آزمون دوربین - واتسون (۱/۳۹)، نشان‌دهنده استقلال خطاهای متغیرها است. مقدار ضریب همبستگی بین متغیرها ۰/۷۵۰ است که نشان می‌دهد بین مؤلفه‌های سازگاری روان‌شناسی و تاب‌آوری، حمایت اجتماعی، کمال‌گرایی و هوش معنوی رابطه نسبتاً قوی وجود دارد. مقدار ضریب تعیین تعدیل‌شده به میزان (۰/۵۶۵) نشان می‌دهد که ۵۶/۲ درصد از تغییرات کل سازگاری روان‌شناسی توسط تاب‌آوری و ۶۵/۸ درصد از تغییرات کل سازگاری روان‌شناسی توسط حمایت اجتماعی، پیش‌بینی می‌شود. هم‌چنین می‌توان نتیجه گرفت که ۵۰/۳ درصد از تغییرات کل سازگاری روان‌شناسی توسط متغیر کمال‌گرایی و ۴۷/۸ درصد از تغییرات کل سازگاری روان‌شناسی توسط هوش معنوی، پیش‌بینی می‌شود. لذا با این تفصیل، می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که تاب‌آوری در رابطه بین حمایت اجتماعی، کمال‌گرایی و هوش معنوی بر سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، مؤثر است.

مناقشه و نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشان داد بین حمایت اجتماعی و سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد، نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق‌های؛ آتش‌پور و همکاران (۱۳۹۶)؛ سرشار، ملتفت و نیکدل (۱۳۹۶)؛ شیخ‌الاسلامی، صادقی و محمدی (۱۳۹۴)؛ حیدری و عسکری (۱۳۹۴)، کالای (۲۰۲۰)، چن و همکاران (۲۰۲۰)، بندر و همکاران (۲۰۱۹)، قربانی، واتسون، قریبی و چن (۲۰۱۸)، همسو می‌باشد. در تبیین یافته‌های این تحقیق می‌توان بیان نمود؛ اثربخشی حمایت اجتماعی موجب افزایش سازگاری روان‌شناختی جوانان با پوهنتون می‌گردد. بین کمال‌گرایی و سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد، نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق‌های؛ سلطانی اصل هریس و همکاران (۱۳۹۹)، شریفی ریگی، و همکاران (۱۳۹۷)، سوداگر، بهرامی هیدجی و همکاران (۱۳۹۶)، قدم‌پور و همکاران (۱۳۹۸)، کالای (۲۰۲۰)، چن و همکاران (۲۰۲۰)، بندر و همکاران (۲۰۱۹)، قربانی و همکاران (۲۰۱۸)، همسو می‌باشد. در تبیین یافته‌های این تحقیق می‌توان بیان نمود؛ هرچند بیشتر محققین بر این باورند که کمال‌گراها دارای مشکلاتی در زمینه روابط بین فردی هستند. بین هوش معنوی و سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد، نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق‌های؛ چن و همکاران (۲۰۲۰)، بندر و همکاران (۲۰۱۹)، واتسون، قریبی و چن (۲۰۱۸)، همسو می‌باشد، حمایت اجتماعی با واسطه تاب‌آوری رابطه غیرمستقیم با سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان دارد، نتایج تحقیق حاضر با

نتایج تحقیق‌های؛ سلطانی اصل هریس و همکاران (۱۳۹۹)، شریفی ریگی، و همکاران (۱۳۹۷)، سوداگر، بهرامی هیدجی و همکاران (۱۳۹۶)، بندر و همکاران (۲۰۱۹) همسو می‌باشد. کمال‌گرایی با واسطه تاب‌آوری رابطه غیرمستقیم با سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان دارد. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق‌های؛ سوداگر، بهرامی هیدجی و همکاران (۱۳۹۶)، عماد، آتش‌پور و همکاران (۱۳۹۶)، سرشار، ملتفت و نیکدل (۱۳۹۶)، همسو می‌باشد. در تبیین یافته‌های این تحقیق می‌توان بیان نمود؛ در بین شاخص‌های کمال‌گرایی نظم و سازمان اثر مثبت بر سازگاری روان‌شناختی محصلان دارد. هوش معنوی با واسطه تاب‌آوری رابطه غیرمستقیم با سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق‌های؛ شریفی ریگی، و همکاران (۱۳۹۷)، سوداگر و همکاران (۱۳۹۶)؛ آتش‌پور و همکاران (۱۳۹۶)، سرشار و همکاران (۱۳۹۶)، همسو می‌باشد.

از آزمون فرضیه فرعی اول تحقیق چنین نتیجه گرفته شد که بین حمایت اجتماعی و سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد، نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها تحقیق حاضر با نتایج تحقیق‌های؛ عماد، آتش‌پور و همکاران (۱۳۹۶)، سرشار، ملتفت و نیکدل (۱۳۹۶)، شیخ‌الاسلامی، صادقی و محمدی (۱۳۹۴)، حیدری و عسکری (۱۳۹۴)، کالای (۲۰۲۰)، چن و همکاران (۲۰۲۰)، بندر و همکاران (۲۰۱۹)، قربانی، واتسون، قریبی و چن (۲۰۱۸)، همسو می‌باشد که این امر حاکی از بالا بودن اعتبار بیرونی تحقیق انجام شده است. در تبیین یافته‌های این تحقیق می‌توان بیان نمود؛ اثربخشی حمایت اجتماعی موجب افزایش سازگاری روان‌شناختی جوانان با پوهنتون می‌گردد. هرچه جوانان احساس حمایت اجتماعی بیشتری کند، به همان نسبت بهتر می‌تواند خود را به لحاظ روان‌شناختی با محیط پوهنتون سازگار نمایند. حمایت اجتماعی تسهیل‌کننده مرحله گذار و انتقال جوانان به محیط جدید پوهنتون است و به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم موجب افزایش سازگاری روان‌شناختی آنان با پوهنتون می‌گردد. حمایت اجتماعی از طریق فریند روش‌های مقابله‌ای در سازگاری روان‌شناختی محصل با پوهنتون تأثیر خود را نشان می‌دهد. علاوه بر آن مبانی نظری مبین آن است که حمایت اجتماعی همچون سازگاری روان‌شناختی با پوهنتون دارای ابعاد و مؤلفه‌های مختلفی است و جنبه‌های گوناگون آن موجب ارتقاء سازگاری روان‌شناختی محصل با پوهنتون می‌گردد. یافته‌های تحقیق در زمینه تحلیل همبستگی مبین آن است که مؤلفه‌های سه‌گانه حمایت اجتماعی ادراک شده خانواده، دوستان و دیگران مهم روابط معنادار جداگانه‌ای با سازگاری روان‌شناختی محصل با پوهنتون داشته‌اند. بنابراین هر چه سه مؤلفه حمایت

اجتماعی جوانان افزایش یابد به همان نسبت بر میزان سازگاری روان‌شناختی محصل با پوهنتون افزوده می‌شود.

از آزمون فرضیه فرعی دوم تحقیق چنین نتیجه گرفته شد که؛ بین کمال‌گرایی و سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد، نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها تحقیق حاضر با نتایج تحقیق‌های؛ سلطانی اصل هریس و همکاران (۱۳۹۹)، شریفی ریگی، و همکاران (۱۳۹۷)، سوداگر، بهرامی هیدجی و همکاران (۱۳۹۶)، عسگری، حیدری و عسگری (۱۳۹۴)، کالای (۲۰۲۰)، چن و همکاران (۲۰۲۰)، بندر و همکاران (۲۰۱۹)، قربانی، واتسون، قریبی و چن (۲۰۱۸)، همسو می‌باشد. در تبیین یافته‌های این تحقیق می‌توان بیان نمود؛ هرچند بیشتر محققین براین باورند که کمال‌گراها دارای مشکلاتی در زمینه روابط بین فردی هستند، ولی مطالعات تجربی محدودی در این زمینه صورت گرفته است. به‌طور کلی کمال‌گرایی را نمی‌توان به یک عامل منفی در پیش‌بینی روابط مثبت با دیگران و رفتار سازگارانه قلمداد کرد و باید در روابط بین فردی به ابعاد مثبت و منفی آن به‌طور هم‌زمان توجه نمود. نتایج تحقیق‌های متعددی مؤید وجود ارتباط بین کمال‌گرایی و سازگاری روان‌شناختی در محصلان بوده است. طبق نتایج این تحقیق‌ها رفتارهای ناسازگارانه با جنبه‌های منفی و سازش‌نا یافته و غیر انطباقی و رفتارهای سازگارانه با جنبه‌های مثبت و سازش‌یافته و انطباقی کمال‌گرایی همراه است. بنابراین وقتی صحبت از وجود رابطه بین کمال‌گرایی و سازگاری روان‌شناختی می‌شود بعد مثبت کمال‌گرایی به ذهن متبادر می‌شود.

از آزمون فرضیه فرعی سوم تحقیق چنین نتیجه گرفته شد که بین هوش معنوی و سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان، رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد، نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها تحقیق حاضر با نتایج تحقیق‌های؛ چن و همکاران (۲۰۲۰)، بندر و همکاران (۲۰۱۹)، قربانی، واتسون، قریبی و چن (۲۰۱۸)، همسو می‌باشد. در تبیین یافته‌های تحقیق حاضر می‌توان گفت، محصلان دارای هوش معنوی بیشتر، انعطاف‌پذیر هستند، درجه بیشتری از هشجاری درباره خود دارند و دارای توانایی برای رویارویی با مشکلات و دردها و چیره شدن بر آن‌ها هستند. چنین به‌نظر می‌رسد، معنویت به منزله یکی از نیازهای بسیار والاتر انسان و شکلی از هوش، نقش بنیادی در حل مشکلات زندگی افراد بازی می‌کند و به‌عنوان تکیه‌گاهی مهم به زندگی محصلان معنا می‌دهد. احتمالاً هوش معنوی به محصلان کمک می‌کند سختی‌های زندگی را تحمل کنند و راه‌حل‌های آن را بیابند و به زندگی خود پویایی و حرکت دهند. بنابراین هوش معنوی سهم معناداری در پیش‌بینی سازگاری روان‌شناختی محصلان دارد.

از آزمون فرضيه فرعي چهارم تحقيق چنين نتيجه گرفته شد که حمايت اجتماعي با واسطه تاب آوري رابطه غيرمستقيم با سازگاري روان شناسي محصلان مشغول به تحصيل در پوهنتون باميان دارد، نتايج حاصل از آزمون فرضيه ها تحقيق حاضر با نتايج تحقيقات هاي؛ سلطاني اصل هريس و همکاران (۱۳۹۹)، شريفی ريگی، و همکاران (۱۳۹۷)، سوداگر، بهرامی هيدجی و همکاران (۱۳۹۶)، بندر و همکاران (۲۰۱۹)، قربانی، واتسون، قريبي و چن (۲۰۱۸)، همسو می باشد. در تبیین یافته های این تحقيق می توان بيان نمود؛ افراد تاب آور در شرايط سخت به ميزان کمتری دچار اختلال می شوند و يا در صورت مواجهه با موقعیت های دشوار و استرس زا سريع تر به حالت عادی بر می گردند و از انعطاف پذیری بیشتری برخوردار هستند و در مقابل پذیرش خواسته ديگران مقاومت نشان می دهند و می توانند خشم خود را کنترل کنند. با توجه به نتايج تحقيق حاضر لازم است که حمايت اجتماعي در محصلان به منظور ايجاد و يا بهبود سازگاري روان شناختي، تاب آوري تقويت گردد و برای محصلان که احياناً در سازگاري روان شناختي دچار مشکل هستند، از طريق تقويت حمايت اجتماعي، سازگاري روان شناختي آنها تعديل گردد. علاوه بر آن با توجه به تأثیر غيرمستقيم تاب آوري بر سازگاري روان شناختي از طريق حمايت اجتماعي، ضروري به نظر می رسد که با تکیه بر چارچوب نظري سازه تاب آوري و یافته های تحقيقي، ميزان تأثیر این سازه در حمايت اجتماعي افزايش يابد، تا از آن طريق محصلان بتوانند سازگاري اجتماعي بهتری را تجربه نمایند و فعاليت های خود را با اطمینان خاطر بیشتری انجام دهند.

از آزمون فرضيه فرعي پنجم تحقيق چنين نتيجه گرفته شد که کمال گرایی با واسطه تاب آوري رابطه غيرمستقيم با سازگاري روان شناسي محصلان مشغول به تحصيل در پوهنتون باميان دارد. نتايج حاصل از آزمون فرضيه ها تحقيق حاضر با نتايج تحقيقات هاي؛ سوداگر، بهرامی هيدجی و همکاران (۱۳۹۶)، عماد، آتش پور و همکاران (۱۳۹۶)، سرشار، ملتفت و نيكدل (۱۳۹۶)، شيخ الاسلامی، صادقی و محمدی (۱۳۹۴)، حيدری و عسکری (۱۳۹۴)، کالای (۲۰۲۰)، همسو می باشد. در تبیین یافته های این تحقيق می توان بيان نمود؛ در بين شاخص های کمال گرایی نظم و سازمان اثر مثبت بر سازگاري روان شناختي محصلان دارد. در توجیه این نتيجه بايد متذکر شد که مطابق طبقه بندی تری شورت (۱۹۹۵)، می توان نظم و سازمان را جزء کمال گرایی مثبت قلمداد کرد؛ اما معيار شخصي خیلی بالا جزء کمال گرایی منفي محسوب می شود که اثر بدی بر سازگاري روان شناختي محصلان دارد. از طرفی با توجه به این که شاخص اصلی معنویت، ادراک ها و باورها و داشتن معنای متعالی در زندگی است و هوش معنوی در اصطلاحی نزدیک با آن، شامل آگاهی متعالی، توليد معنای شخصی و گسترش حالت هشياری است؛ افراد دارای هوش معنوی بالا، با توجه به اهداف و ادراک های خود و در جهت

دست‌یابی و به ثمر نشاندن آن‌ها، رویکردی سازگارانه و دوستانه را با محیط و حتی محیط‌های جدید در پیش می‌گیرند؛ زیرا نه تنها شخصیت این افراد این‌گونه شکل گرفته است؛ بلکه باورها و اهداف متعالی و بسط یافته‌کنونی آن‌ها نیز منجر به تمایلی سازگارانه و دوستانه با محیط می‌شود.

از آزمون فرضیه فرعی ششم تحقیق چنین نتیجه گرفته شد که هوش معنوی با واسطه تاب‌آوری رابطه غیرمستقیم با سازگاری روان‌شناسی محصلان مشغول به تحصیل در پوهنتون بامیان دارد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها تحقیق حاضر با نتایج تحقیق‌های؛ شریفی ریگی، و همکاران (۱۳۹۷)، سوداگر، بهرامی هیدجی و همکاران (۱۳۹۶)، عماد، آتش‌پور و همکاران (۱۳۹۶)، سرشار، ملتفت و نیکدل (۱۳۹۶)، حیدری و عسکری (۱۳۹۴)، کالای (۲۰۲۰)، چن و همکاران (۲۰۲۰)، بندر و همکاران (۲۰۱۹)، همسو می‌باشد. در تبیین یافته‌های این تحقیق می‌توان بیان نمود؛ اعتقادات مذهبی و ارتباط صمیمی با خدا به زندگی محصل معنا و مفهوم می‌بخشد و آن‌ها در شرایط دشوار با استعانت از نیروهای برتر به راحتی تصمیم می‌گیرند. این مسئله باعث می‌شود در موقعیت‌های دشوار احساس تنهایی نداشته باشند. از این رو می‌توان گفت، محصل که از هوش معنوی استفاده می‌کند، می‌تواند برای تجربیات منفی که باعث مشکلات تحصیلی برای وی می‌شود، معنایی بیابد و از رنج آن‌ها در امان بماند یا رهایی پیدا کند. هم‌چنین می‌توان بیان کرد، عقاید و اعمال مذهبی از لحاظ درون فردی، فرد را قادر می‌سازد تا از لحاظ فیزیولوژی، شناختی و عاطفی خود را کنترل نماید و به او کمک می‌کند مسئولیت اعمال خود را در تعارض‌ها بپذیرد. از لحاظ بین فردی، اعمال مذهبی شرایطی را به وجود می‌آورد که فرد در هنگام ناتوانی‌ها و مشکلات به خدا توجه کند و حمایتی برای خود ایجاد می‌کند.

پیشنهادات

پیشنهاد می‌شود، با برگزاری ورکشاپ‌های آموزشی برای محصلان، ضمن روشن ساختن اهمیت ایجاد و تقویت حمایت اجتماعی در افزایش سازگاری روان‌شناختی، به آنان در زمینه چگونگی برآورد نیازهای بنیادین و حمایت اجتماعی، راهکارهایی ارائه نمود، تا از طریق اجرای آن راهکارها بتوانند، سازگاری روان‌شناختی خود را تعدیل و رشد دهند.

پیشنهاد می‌شود، با برگزاری ورکشاپ‌های آموزشی برای محصلان، ضمن آموزش هوش هیجانی و کمال‌گرایی، راهکارهای افزایش تاب‌آوری در ایشان نیز آموزش داده شده و راهکارهایی ارائه نمود، تا از طریق اجرای آن راهکارها این محصلان بتوانند، سازگاری روان‌شناختی خود را رشد دهند.

منابع

- سوداگر، شیدا؛ بهرامی هیدجی، مریم؛ رضاخانی، مهسا. (۱۳۹۶). رابطه بین حمایت اجتماعی و سازگاری روانی-اجتماعی با بیماری در بیماران مبتلابه فشار خون، چهارمین کنفرانس بین‌المللی نوآوری‌های اخیر در روان‌شناسی، مشاوره و علوم رفتاری، تهران ۱۳۹۶.
- شیخ‌الاسلامی، علی؛ صادقی، ذلیخا؛ محمدی، نسیم. (۱۳۹۴). رابطه تاب‌آوری و حمایت اجتماعی ادراک‌شده با سازگاری مادران دارای فرزند کم‌توان ذهنی، روان‌شناسی افراد استثنایی، ۵(۲۰)، ۲۰-۱۲۵-۱۳۹.
- عسگری، مهرا؛ حیدری، علیرضا؛ عسگری، پرویز. (۱۳۹۴). رابطه هوش معنوی و جهت‌گیری مذهبی با بهزیستی روان‌شناختی و اضطراب وجودی در محصلان، مجله تحقیق در نظام‌های آموزشی، ۹(۳۱)، ۱۶۳-۱۹۰.
- عماد، سعید؛ آتش‌پور، سید حمید؛ ذاکر فرد، منیرالسادات. (۱۳۹۶). کمال‌گرایی و بهزیستی روان‌شناختی در محصلان: نقش تعدیل‌کنندگی جنسیت، کنگره انجمن روان‌شناسی ایران، پوهنتون آزاد اسلامی واحد خوراسکان، اصفهان.
- فروغی پردنجان، بهروز؛ شریفی، علی‌اکبر. (۱۳۹۹). پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی بر اساس مؤلفه‌های خود ناهمخوانی و تاب‌آوری تحصیلی، فصلنامه علمی، تحقیق در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، ۲(۸)، ۸۳-۹۲.
- نجاریان، بهمن؛ عطاری، یوسفعلی؛ زرگر، یداله. (۱۳۸۸). ساخت و اعتباریابی مقیاس کمال‌گرایی. مجله علوم تربیتی و روان‌شناسی محصلان شهید چمران اهواز، دوره ۳، سال ۵، شماره ۳ و ۴، ۹۵-۹۰.
- هرمزی نژاد، معصومه. (۱۳۸۰). رابطه ساده و چندگانه متغیرهای عزت‌نفس، اضطراب اجتماعی و کمال‌گرایی با ابراز وجود در محصلان پوهنتون شهید چمران اهواز. پایان‌نامه ماستری منتشر نشده، پوهنتون شهید چمران اهواز.

- Anderson, W. J., & Doyle, L. A. (2021). Updates from the 2020 World Health Organization classification of soft tissue and bone tumors. *Histopathology*, 78(5), .. 657-644
- Baudic S, Jayr C, Albi-Feldzer A, Fermanian J, Masselin-Dubois A, Bouhassira D, Attal N. (2016). Effect of alexithymia and emotional repression on postsurgical pain in women with breast cancer: A prospective longitudinal 12-month study. *Journal of pain*, 17(1), 90-100.
- Bender, M., van Osch, Y., Slegers, W., & Ye, M. (2019). Social support benefits psychological adjustment of international students: Evidence from a meta-analysis. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 50(7), 827-847
- Bender, M., van Osch, Y., Slegers, W., & Ye, M. (2019). Social support benefits psychological adjustment of international students: Evidence from a meta-analysis. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 50(7), 827-847
- Chen, S., & Bonanno, G. A. (2020). Psychological adjustment during the global outbreak of COVID-19: A resilience perspective. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 12(S1), S51.
- Connor, K. M., & Davidson, J. R. (2003). Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson resilience scale (CD-RISC). *Depression and anxiety*, 18(2), 76-Erlbaum.
- Fonagy, P., Steele, M., Steele, H., Higgitt, A. C., and Target, M. (1994). The theory and practice of resilience. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 35, 231-257.

- Hill, R. W., Huelsman, T. J., Furr, R. M., Kibler, J., Vicente, B. B., & Kennedy, C. (2004). A new measure of perfectionism: The Perfectionism Inventory. *Journal of personality assessment*, 82(1), 80-91.
- Jackson, M., Ray, S., & Bybell, D. (2019). International students in the US: Social and psychological adjustment. *Journal of International Students*, 3(1), 17-28.
- Kebede, G., Tafese, T., Abda, E. M., Kamaraj, M., & Assefa, F. (2021). Factors influencing the bacterial bioremediation of hydrocarbon contaminants in the soil: mechanisms and impacts. *Journal of Chemistry*, 2021, 1-17.
- Kingery, J. N., Bodenlos, J. S., & Lathrop, J. A. (٢٠٢٠). Facets of dispositional mindfulness versus sources of social support predicting college students' psychological adjustment. *Journal of American College Health*, ٦٨(٤), .٤١٠-٤٠٣
- Kondratiev, S., Kalita, V., Yulina, G., Baranova, E., & Reva, T. (2020). Psychological compatibility of students in dyadic and group spaces. *Revista Inclusiones*, 260-277
- Manitsa, I., & Doikou, M. (٢٠٢٢). Social support for students with visual impairments in educational institutions: An integrative literature review. *British Journal of Visual Impairment*, ٤٠(١), .٤٧-٢٩
- Masten, A. S. (1994). Resilience in individual development: Successful adaptation despite risk and adversity. In M. C. Wang and E.W. Gordon (Eds.), *Educational resilience in inner-city America: Challenges and prospects* (pp. 3-25). Hillsdale, NJ: Erlbaum
- Mishra, S. (2020). Social networks, social capital, social support and academic success in higher education: A systematic review with a special focus on 'underrepresented' students. *Educational Research Review*, 29, 100307.
- Oyewunmi, A. E., Esho, E., & Oyewunmi, O. (2021). Spiritual intelligence and employee outcomes in an African sample. *Journal of Management, Spirituality & Religion*, 18(2), 151-171.
- Saefudin, W., Sriwiyanti, S., & YUSOFF, S. H. M. (2021). Role Of Social Support Toward Student Academic Self-Efficacy In Online Learning During Pandemic. *Jurnal Tatsqif*, 19(2), 133-154.
- Scharp, K. M., Wang, T. R., & Wolfe, B. H. (٢٠٢٢). Communicative Resilience of First-Generation College Students During the COVID- ١٩Pandemic. *Human Communication Research*, ٤٨(١), .٣٠-١
- Schmookler, M. S., & Weinberger, A. (1971). High-speed decimal addition. *IEEE Transactions on Computers*, 100(8), 862-866.
- Syahidah, F. A., & Farida, I. A. (٢٠٢٢). The Impact of Academic Stress and Spiritual Intelligence on Subjective Well-Being in Students During the Pandemic Period. *KnE Social Sciences*, .١٤٥-١٣٢
- Tan, J. S. T. (٢٠٢٢). Hiding behind the "perfect" mask: a phenomenological study of Filipino University students' lived experiences of perfectionism. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, ١٧(١), .٢٠٦٢٨١٩
- Tugade, M. M. and Fredrickson, B. L. (2007). Regulation of positive emotions: Emotion regulation strategies that promote resilience. *Journal of Happiness Studies*. 8:311—333.

- Turvey C, Salovey P. (1994). Measures of repression: converging on the same construct? *Imagination, cognition and personality*, 13(4), 279-289.
- Zich, J., & Temoshok, L. (1987). Perceptions of social support in men with AIDS and ARC: relationships with distress and hardiness 1. *Journal of Applied Social Psychology*, 17(3), 193-215.